

Fra ønsketænkning til realiteter

Vildtforvaltningsrådets formand, Jan Eriksen, har nu siddet for bordenden i fire år og er blevet genudpeget for de kommende fire år. Derfor er det tid til at gøre status over den forgangne periode og naturligvis se frem mod de næste fire år.

Tekst: Morten Sinding-Jensen

Foto: Johannes Bojesen

POLITIK: Vel bænket ved spisebordet på tredje sal i et nyt boligbyggeri i udkanten af Roskilde med en skøn udsigt mod nord er Jan Eriksen klar til dagens interview. Kaffen brygges en kop ad gangen, og croissanterne bydes. For fire år siden sad Eriksen tilsvarende i den varme interviewstol. Dengang blev han portrætteret og løftede sløret for målsætningerne for de første fire år som formand for Vildtforvaltningsrådet. Denne gang ser vi tilbage på resultaterne, og om ambitionerne er blevet indfriet.

På spørgsmålet, om det er blevet så spændende et punktum på hans lange karriere som forventet, falder svaret prompte: – Ja! Det har været spændende, udfordrende og mere tidskrævende end forventet. Jeg er glad for, at jeg ikke fik tilbuddet tidligere i min karriere, for det er først nu, jeg har bagagen i orden til denne opgave; at samle holdningerne til anbefalinger til ministeren, indleder Jan Eriksen og læner sig frem mod mig. – Jeg har især brugt lang tid på at opnå tillidsfulde relationer til rådets medlemmer og lytte til nuancerne hos dem. Det har givet mig en klar fordel, når de holdningsmæssige ender skal nå sammen til en enig indstilling, og det er kunsten i denne position. Kort sagt, jeg glæder mig til de kommende fire år!

” *Der er kommet flere fakta og færre følelser i rådets arbejde!* ”

Mere dynamisk tilgang

Jan Eriksen læner sig tilbage i stolen, da han pludselig får øje på en tårnfalk i horisonten. – Der kommer mange arter forbi vores vinduer, siger han med et smil og vender tilbage til det netop stillede spørgsmål. – Det er gået godt! Især i det tredje år, hvor vi landede jagttider, udsætningsaftale og revision af vildtskadebekendtgørelsen i fred og fordragelighed. I forbindelse med de tre store opgaver havde vi nedsat arbejdsgrupper, der arbejdede seriøst og målrettet med det resultat, at vi har fået en mere dynamisk tilgang til dansk vildtforvaltning – helt som jeg

ønskede det. Det betyder f.eks., at rådet ikke længere er fastlåst i et stift system med revision af jagttiderne hvert fjerde år for alle arter. Nu kan vi køre med toårs- og firårscyklus samt tage arteres jagttid op til revision efter behov eller helt undlade det. Denne dynamik gør, at vi fremover kommer til at bruge tiden og forskningen målrettet på de arter, der kan herske usikkerhed om, bemærker Eriksen.

Internationale erfaringer

Som ønsket fik den nye formand indført fire årlige rådsmøder, hvoraf det ene afholdes i udlandet. – Det har været en

stor gevinst, at vi sammen har kunnet opbygge en fælles referenceramme. Vi har set på rovdyrforvaltning i Sverige, på udsætning i England, på gåse- og ulveforvaltning i Tyskland samt gåseforvaltning og rewilding i Holland. Ekskursionerne er en af årsagerne til den brugbare udsætningsaftale, og så har de bidraget til en erkendelse af, at vi aldrig skal indføre hollandsk gåseforvaltning i Danmark byggende på regulering og kompensation, understreger han.

– Bevidstheden om, at Danmark ligger på en central trækrute for mange fugle og er genstand for en vis pattedyrindvandring i form af f.eks. guldsjakaler og ulve, har øget det internationale samarbejde, og vi har taget skridt til at forbedre vildtforvaltningen. Bramgåsen er et godt eksempel, idet det er en art, som Danmark ikke alene kan håndtere forvaltningen af. Samarbejde med andre lande er en simpel nødvendighed, mener Eriksen.

I forhold til levestedsforbedringer, som er blevet en integreret del af revisionen af jagttiderne, er Jan Eriksen også optimistisk. – Vi skal selv tage ansvar for levestedsforbedringer i Danmark, men jeg tror også, at vi kan – og det skal i hvert fald ikke være uprøvet – påvirke f.eks. Rusland til at forbedre levestederne/ungleområderne for mange af vores trækfugle.

Et smertensbarn

– Se! En dobbeltbekkasin! Eriksen smiler begejstret og peger ud ad vinduet mod vest. Feltornitologen i ham

fornægter sig ikke.

Næste spørgsmål går på kronvildthøringen på Christiansborg uden om rådet i august 2016. Eriksen ser tankefuld ud og konstaterer så, at Vildtforvaltningsrådet er en demokratisk opfindelse i kraft af lov om vildtforvaltning, og høringen er blot at betragte som en del af demokratiet.

– Hvis jeg skal hæve pegefingeren en smule, vil jeg sige, at jeg er tilhænger af et levende publikum, men ikke af mishagsytringer, som fremsat under høringen. Det minder for meget om tonen på de sociale medier!

Det er næppe gået ret mange forbi, at kronvildtforvaltningen har fyldt meget på den jagtpolitiske dagsorden de seneste år. Derfor er det relevant at spørge til, om Eriksen forventer, at samfundets fastsatte mål bliver indfriet. – Ministeren valgte ikke at følge rådets anbefaling. Uanset det faktum håber jeg på en tendens – positiv eller negativ – som naturligvis vil føre til en ny indstilling til ministeren. Sådan er det med en dynamisk forvaltning, vi bliver klogere hele tiden, og på den baggrund foretager vi en ny indstilling, som vi tror på, for vi skal jo nå målene!

– Flere forhold taler for, at det kan blive svært at nå målene, idet vi lige nu oplever, at markskaderne forøges i takt med den stigende population af kronvildt, og vi kan desuden konstatere en forkert aldersfordeling og kønssammensætning i bestandene. Disse forhold tilskrives et alt for stort

fokus på hjortene frem for på produktionsapparatet. Med det sagt vil jeg dog også sige, at langt de fleste jægere og regionale hjortevildtgrupper udviser ansvarlig forvaltningspraksis.

I 2019 vil Den Nationale Hjortevildtgruppe efter 14 år gennemføre en evaluering af de regionale hjortevildtgrupper med fokus på strukturen, sammensætningen og geografien.

– Evalueringen forelægges rådet, der foranstalter den videre indstilling til ministeren, og jeg forventer, at hvis man lever op til ansvaret, får man lov at fortsætte det regionale arbejde, siger Eriksen.

Nye jægere – nye tider

For fire år siden udtrykte Jan Eriksen sympati for lavtanken, og det gør han stadig. – At opstille fælles mål på tværs af skel og interesser og nå frem til en gensidig forståelse for samforvaltning er for mig en god måde at iværksætte lokal vildtforvaltning på. Jeg tror, at mulighederne for det bliver nemmere med tiden. Jægerforbundets medlemsbase er under forandring. Vi ser en rekrutteringsbølge af jægere uden traditioner, der i højere grad ser sig selv dyrke friluftsliv, få naturoplevelser og være på besøg i naturen snarere end at have et ejerforhold til den. Den virkelighed, tror jeg, vil ændre forvaltningen i de kommende år.

Det sidste spørgsmål i denne sammenhæng går på, om den megen polemik om kronvildtet har rokket ved Vildtforvaltningsrådet som en troværdig institution. – Vi har rådgivet efter bedste evne. At ministeren ikke valgte at følge indstillingen, er hans valg. Jeg har en god mavefølelse!

Ulvetider

Ulvens tilbagekomst i den danske natur splitter både befolkningen og organisationer, herunder medlemmerne af Vildtforvaltningsrådet. – Den første forvaltningsplan blev udarbejdet i en form for pionerfase. Revisionen af denne plan skete som resultat af første kuld hvalpe. Samtidig var der oplevelser med husdyrdrab og ofte observerede ulve, hvilket stillede os i en ny situation, og vi handlede uden at tænke os grundigt om. Resultatet blev en revision, som nogle synes er for positiv henholdsvis negativ over for ulven, mens atter andre bakker op om planen. På den baggrund skrev jeg til miljø- og fødevarerministeren og bekendtgjorde ham om rådets uenighed. ➤

– Jægerne bør i langt højere grad have fokus på produktionsapparatet hos kronvildtet, mener Jan Eriksen. Foto: Kim Lykke Jensen.

– Det bedst mulige faglige grundlag er et MUST for vores indstillinger til ministeren, siger Jan Eriksen.

➤ Jan Eriksen er ikke typen, der fortryder handlinger, men reflekterer snarere over processerne og resultaterne. – I en given sag er spørgsmålet altid, om vi ved nok? Hertil er svaret, at vi aldrig ved nok! Konkret ville jeg i forbindelse med revisionen af ulveforvaltningsplanen gerne have været klogere og bedt om et kommissorium indeholdende rådets klare målsætninger, som en ren faglig arbejdsgruppe kunne omsætte til handling. Mit håb er derfor, at ministeren vil bede rådet om at fortsætte mod en ny adaptiv forvaltningsplan med klare mål, som afspejler sig i et kommissorium. Arbejdet skal foregå i en faglig arbejdsgruppe, mens den politiske diskussion skal ske i rådet, understreger Eriksen.

Endnu en gang fanger Eriksens blik en forbiflyvende fugl, denne gang en fiskehejre. – Den kommer sikkert ude fra fjorden!

Model til jagttidsfastsættelse

Rådsformanden er ikke overraskende tilfreds med den nye model til fastsættelse af jagttiderne, hvor arterne vurderes ud fra biologiske, juridiske og etiske/politiske aspekter, men den stiller også krav. – Med de nye principper, hvor vi hvert andet år koncentrerer os om arter med usikkerhed, er såvel rådet som forskerne og ministeriet klar over, at der skal ske hurtigere sagsbehandling, men det er en del af dynamikken. Ligesom at alle medlemmer kan bede om, at en art bliver taget op til faglig drøftelse.

– Jeg synes afgjort, at jagttiderne

med den nye model blev landet godt. Der blev gjort et rigtig flot stykke arbejde i den faglige gruppe, og det var en millimeter præcis aflevering, som rådet kunne dribble videre med. I mine øjne blev ønsket om større faglighed i processen indfriet. Det er utopi at tro, at politiske holdninger helt kan holdes ude i den sidste fase af jagttidsrevisionen, men det blev i betydelig mindre grad end tidligere, siger han med et blink i øjet og henter en frisk forsynings kaffe.

I tilknytning til jagttidsfastsættelsen opstod der en diskussion om, hvorvidt der kunne fastsættes jagttider på rødlistede arter. Det er nu i en afklaringsituation. – Der er flere rødlistet; IUCN's, EU's og DK's. De blev brugt lidt i flæng i forhandlingerne, så vi skal finde ud af, hvilke rødlistet der skal bruges. På hele træk-ruten har vi desuden behov for at få afklaret rødlisternes juridiske og administrative status. På samme måde skal vi have en status på de forskellige forvaltningsplaner, f.eks. EU's og AEWA's. Disse spørgsmål udredes nu af ministeriet, forklarer Jan Eriksen.

Udsætningsaftale med krav

– Efter en meget grundig proces både fagligt og politisk landede vi en udsætningsaftale med et pointsystem, der skal medvirke til varige forbedringer i naturen. Vi fik sat fokus på viden om mængden af udsatte fugle, herunder hvor de kommer fra, hvilket især gælder hønsefuglene. Vi fik igangsat nye initiativer til styrkelse af den

” Trods kronvildt-sagen er Vildtforvaltningsrådet stadig en troværdig institution! ”

forskningsmæssige viden om andeudsætning. Den kun toårige aftale indebærer desuden, at vi i løbet af de næste to år skal se på de miljømæssige påvirkninger af andeudsætning. Et produkt af aftalen kan realistisk set blive ændringer af de nuværende udsætningsregler for ænder, advarer Eriksen.

Flere fakta og færre følelser er et mantra for Eriksen. – Jeg mener, at både jagttidsrevisionen og udsætningsaftalen demonstrerer en udvikling i den rigtige retning. For at fremme den udvikling har jeg også et godt og fordomsfrit forhold til DCE-forskerne. Fakta skal i min optik være udgangspunktet for alle indstillinger, og derfor skal forskernes nyeste viden altid frem, så vi i rådet kan lave nye og mere kvalificerede indstillinger til ministeren.

Jagt er aktiv naturforvaltning

Som for fire år siden er formanden for Vildtforvaltningsrådet af den opfattelse, at jagten er en integreret del af den danske naturforvaltning. – De sidste fire år har bekræftet mig i dette synspunkt. Jeg oplever hos mange jægere, at de gør et stort og ansvarsfuldt stykke arbejde i naturen. F.eks. bidrager jægerne med rottebekæmpelse i Roskilde Fjord af hensyn til ynglefuglene, siger Jan Eriksen og rejser sig og peger ud af det store vinduesparti mod nordvest.

Mens han sætter sig igen, nævner han, at en ikke ubetydelig del af den faglige viden stammer fra andre kilder end forskerne, det der også kaldes Citizen Science. – Jægere, ornitologer og andre, der færdes i naturen, bidrager med uvurderlig viden. I øjeblikket bidrager jægerne med vildtudbytte- og vingedata, men jeg forudser i fremtiden et stigende behov for samspil mellem forskerne og medlemmerne af diverse naturorganisationer, herunder

naturligvis jægerne, der f.eks. kunne bidrage med tælling af hjortevildtet uden for jagtsæsonen, foreslår Jan Eriksen.

Adaptiv forvaltning – et værktøj

Adaptiv forvaltning er et omdiskuteret emne, men skal kun anvendes i de situationer, hvor der er sat mål på en bestand. Det er forvaltningsplanen for kortnæbbede gæs et godt eksempel på. – Den adaptive tilgang kan f.eks. omfatte bestandstørrelse, arealudbredelse og tider. Det er udelukkende et værktøj til at ophjælpe, begrænse eller fastholde en bestand på et bestemt niveau ud fra fastsatte og gennemtænkte mål. Det er en fornuftig måde at forvalte nogle arter på, men bestemt ikke alle, siger Jan Eriksen. – Det gælder ikke kun jagtbare arter. Kirkeuglen er et aktuelt eksempel, hvor der er fastsat mål om antal, udbredelse og levestedsforbedringer. Igen er det værd at bemærke sig, at faglig viden er og skal være udgangspunktet for forvaltningsplaner.

To betingelser for jagten

Konstant fokus på etikken og på vildtet som råvare er efter Jan Eriksens mening vejen til befolkningens kontinuerlige accept af jagten. – Jeg oplever selv, at jægerne har fokus på etikken i forhold til andre befolkningsgrupper, i selve jagten og i behandlingen af det nedlagte vildt. Der er kun få eksempler på dårlig etik med f.eks. vildt smidt i skraldespande, men man skal ikke underkende deres negative betydning, advarer han.

– I relation til vildtet som råvarer kunne jægerne gøre en indsats for at etablere flere vildtslagterier, så en større del af vildtet kom hele befolkningen til gode. Jeg ved godt, at det er lettere sagt end gjort, men det vil givet styrke jægerens image i befolkningen, mener Eriksen.

Et blik i krystalkuglen

Vi er nået til sidste spørgsmål i interviewet, der naturligvis går på indsatsen de næste fire år. – Jeg ser det som en cyklus, hvor vi har igangsat nye tiltag i forbindelse med jagttidsrevisionen og udsætningsaftalen. Nu er det tid til konsolidering. F.eks. vil levestederne være et hovedfokusområde i halen på jagttidsrevisionen. Forvaltning af problemarter presser sig også på, hvor rettidig omhu er et nøgleord. Her tænker jeg især på de voksende bestande af gæs, der skal håndteres i et

internationalt samarbejde. Et tredje område, der har fået stor opmærksomhed både i medierne og politisk, er rewilding, siger Eriksen. – I den forbindelse er der mange relevante spørgsmål, som presser sig på, og som vi bør rådgive ministeren om. Hvilke arter, deres levesteder, og hvad gør man med et for stort antal? Hegning bør rådet også diskutere i denne forbindelse og give sin anbefaling af til ministeren. Dyreetisk Råd har lavet en rapport om rewilding. Det bør Vildtforvaltningsrådet også gøre. Vi

bør levere en langtidsholdbar anbefaling til ministeren på et så stort og komplekst emne, lyder det bestemt fra formanden.

Den forunderlige natur

En lang og spændende samtale er nået sin afslutning. På vej ud ad døren stopper Jan mig. – Lige en ting til! Virkeligheden har lært mig, at naturen er en forunderlig størrelse, hvor ting kan ske, som man slet ikke havde kunnet forestille sig!
msj@jaegerne.dk

” De sidste fire år har bekræftet mig i, at jagt er aktiv naturforvaltning ”

– Om jeg kan få tiden til at gå i min pensionisttilværelse? Det skal medlemmerne af Vildtforvaltningsrådet nok hjælpe mig med, siger Jan Eriksen, der finder arbejdet både udfordrende, spændende og tidskrævende.